

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ		
СРПСКИ ЈЕЗИК		
РАЗРЕД	СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА	ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА
ДЕВЕТИ	4	136
ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Цјеловит развој потенцијала ученика кроз овадавање, проширивање и утврђивање знања о језику и унапређивање језичке комуникације у сврху успјешнијег школовања и функционисања у социјалној средини. ✓ Коришћење граматичких и правописних законитости српског књижевног језика кроз правилно усмено и писмено изражавање. ✓ Унапређивање културе изражавања у циљу олакшавања свакодневне комуникације са околином. ✓ Разумијевање, доживљавање и тумачење књижевних, позоришних и филмских дјела. ✓ Развијање љубави према матерњем језику кроз усвајање моралних начела и васпитање за живот и рад у духу хуманизма, истине и солидарности. 		
ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА		
<ul style="list-style-type: none"> - Усавршавање и унапређивање технике читања (гласног и у себи). - Увјежбавање технике читања и писања другог писма (штампана и писана слова). - Правилно писање ријечи, реченица или краћих састава/текстова коришћењем оба писма. - Богаћење рјечника, језичког и стилског израза. - Упознаје историју развоја нашег писма. - Утврђивање знања о врстама ријечи. - Богаћење и проширивање знања о реченичним дијеловима. - Препознавање и разликовање појмова промјенљивих и непромјенљивих ријечи. - Упознавање нових појмова из граматике. - Израђивање говорне културе кроз примјену наученог градива. - Усмено и писмено изражавање садржаја прочитаног дјела. - Стварање навика за концизно и јасно усмено и писмено изражавање. - Оспособљавање за самостално планско причање и описивање. - Правилно примјењивање усвојених правописних норми. - Усавршавање технике писања писменог састава. - Анализа и тумачење ликова, његовање критичког мишљења и личног дозивљаја књижевних дјела. - Читање, разумијевање и тумачење популарних и информативних текстова 		

из илустрованих енциклопедија и часописа за дјецу.

- Развијање интересовања за садржаје из дјечијих и едукативних емисија коришћењем савремених информационих технологија.
- Оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм) и усвајање функционалних појмова позоришне и филмске умјетности.
- Богаћење рецептивног и експресивног рјечника кроз развијање навике читања, самостално кориштење библиотеке.
- Кориштење говорно-језичке комуникације у духу солидарности и развијања љубави према матерњем језику.
- Оспособљавање за самосталније служење књигом као једним од извора знања, вјештина и навика.
- Препознавање књижевног дјела по основним умјетничким одредницама.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Ред. бр.	Теме	Оквирни број часова
1.	Читање и писање	26
2.	Језик и граматика	40
3.	Језичка култура и правопис	40
4.	Књижевност и лектира	30

ИСХОДИ УЧЕЊА И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Наставна тема 1: Читање и писање (26)

Посебни циљеви:

Усавршавање и унапређивање технике читања (гласног и у себи).

Увјежбавање технике читања и писања другог писма (штампана и писана слова).

Правилно писање ријечи, реченица или краћих састава/текстова коришћењем оба писма.

Богаћење рјечника, језичког и стилског израза.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Ученик:

- познаје садржаје из претходног разреда;
- увјежбава писање слова другог писма која је упознао у претходном разреду, учи нова слова (уколико је савладао читање и писање првог писма);
- разликује текстове писане различитим писмима;
- пише реченице по диктату на једном или оба писма;
- чита текст (у себи/на глас), одговара на питања везана за прочитани текст,

- Понављање и увјежбавање градива из претходног разреда
- Увјежбавање старих и обрада нових слова другог писма – писана слова (препознавање и именовање графема, правилно и уредно писање графема)
- Преписивање текста са једног на друго писмо
- Диктат (ћирилица и/или латиница)
- Вјежбе усавршавања рукописа и технике писања
- Изражајно читање (на глас, у себи, разумијевање прочитаног, давање одговора на питања)

<p>препричава текст, истраживачки, усмјерено, изражајно;</p> <p>- увјежбава изражајно читање и читање по улогама;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Читање и казивање по улогама • Читање у себи са унапријед постављеним задатком • Асистивна технологија (коришћење различитих помагала, софтвера, програма и игара на рачунару или таблету за увјежбавање читања и писања) • Мак Диздар: Модра ријека
---	---

Наставна тема 2: Језик и граматика (40)

Посебни циљеви:

Упознаје историју развоја нашег писма.

Утврђивање знања о врстама ријечи.

Богаћење и проширивање знања о реченичним дијеловима.

Препознавање и разликовање појмова промјенљивих и непромјенљивих ријечи.

Упознавање нових појмова из граматике.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознаје хришћанску основу првог словенског писма и књижевног језика; - упознаје улогу Св. Тирила и Методија у ширењу писмености; - разумије значај Вукове реформе и зна њене основне карактеристике; - наводи ријечи супротног значења од ријечи које је навео наставник; - препознаје ријечи умањеног/увећаног значења у спонтаном говору и текстуалним задацима; - препознаје ријечи које су истог/сличног значења у нашем језику, наведи адекватне примјере; - ученик користи стечено знање из претходних разреда, надограђује и проширује; - препознаје управни говор у тексту; - зна користити управни говор; - претвара управни у неуправни говор; 	<ul style="list-style-type: none"> • Почеци писмености код Словена; • Тирило и Методије; • Вукова реформа језика и правописа; • Ријечи супротног значења • Ријечи са умањеним и увећаним значењем • Ријечи истог или сличног значења • Понављање и увјежбавање градива из претходног разреда • Субјекат и предикат • Прилошке одредбе • Објекат • Атрибут • Промјењива врста ријечи • Именице • Именице (род и број) • Глаголи (радња, стање и збивање) • Придјиви • Бројеви • Личне замјенице • Врсте реченица по значењу • Непромјењиве врсте ријечи (прилози, приједлози, везници, рјечце, узвици) • Управни говор

<ul style="list-style-type: none"> - зна набројати падеже и питања; - користи падеже у спонтаном и писаном говору; - правилно мијења именице кроз падеже. 	<ul style="list-style-type: none"> • Неуправни говор • Падежи <p>НАПОМЕНА: Радити на надоградњи постојећег знања и проширивању ученичких знања.</p>
Наставна тема 3: Језичка култура и правопис (40)	
<p>Посебни циљеви: Изграђивање говорне културе кроз примјену наученог градива. Усмено и писмено изражавање садржаја прочитаног дјела. Стварање навика за концизно и јасно усмено и писмено изражавање. Оспособљавање за самостално планско причање и описивање. Правилно примјењивање усвојених правописних норми. Усавршавање технике писања писменог састава.</p>	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усмено и писмено описује слике које посматра и социјалне ситуације у којима се нашао у блиској прошлости и које га чекају у блиској будућности; - усмено и писмено одговара на питања везана за слику или предмет, догађај, доживљај и неки социјални контекст; - усмено и писмено описује догађаје и доживљаје поштујући хронолошки редослијед; - усмено и писмено описује бића и предмета уз кориштење епитета и поређења, користи проширене и сложене реченице, проширује рјечник; - осмишљава изглед честитке; - активно учествује, усмено и писмено у осмишљавању састава; - пише састав на задату тему - усваја и примјењује правила писања писма; набраја шта нам је све потребно да бисмо написали и послали писмо; показује како се тачно адресира писмо; - примјењује правописне норме: 	<ul style="list-style-type: none"> • Причање и препричавање • Причање доживљаја и догађаја • Препричавање на основу питања • Писање и описивање (усмено и писмено описивање бића, ликова, простора, предмета и догађаја/дoживљаја, писмено одговарање на питања) • Осмишљавање и креирање честитке (рођендан, Нова Година, 8. март) • Писање састава на тему по слободном избору • Припрема за школску писмену задаћу • Четири школска писмена задатка и исправак • Писање писма и мејла • Писање молбе • Писање кратке аутобиографије • Рецитовање и записивање научених текстова <p><i>Правопис</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Систематизација садржаја из правописа: • Употреба великог слова; • Употреба интерпункцијских и правописних знакова;

<ul style="list-style-type: none"> - користи и познаје правила писања великог слова; - правилно употребљава интерпункцијске знакове; - правилно раздваја ријечи; - правилно раставља ријечи на крају реда (препознаје и самогласнике); - правилно пише полусложенице; - правилно пише НЕ уз глаголе; - правилно пише ријечцу ЛИ; - разликује при изговору и писању; ријечи које се пишу са ије и је. 	<ul style="list-style-type: none"> • Спојено и одвојено писање ријечи; • Писање скраћеница; • Растављање ријечи на крају реда; • Писање полусложеница; • Писање негације; • Писање ријечце ЛИ; • Писање ИЈЕ и ЈЕ у ријечима
--	--

Наставна тема 4: Књижевност и лектира

Посебни циљеви:

Анализа и тумачење ликова, његовање критичког мишљења и личног дозивљаја књижевних дјела.

Читање, разумијевање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за дјecu.

Развијање интересовања за садржаје из дјечијих и едукативних емисија кришћењем савремених информационих технологија.

Оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм) и усвајање функционалних појмова позоришне и филмске умјетности.

Богаћење рецептивног и експресивног рјечника кроз развијање навике читања, самостално кориштење библиотеке.

Кориштење говорно-језичке комуникације у духу солидарности и развијања љубави према матерњем језику.

Оспособљавање за самосталније служење књигом као једним од извора знања, вјештина и навика.

Препознавање књижевног дјела по основним умјетничким одредницама.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи стечено знање; - уочава разлику између филма и позоришне представе; - разликује основне врсте књижевних дијела; - разумије прочитани текст; - интерпретира прочитани текст; - одређује мјесто и вријеме радње; - разликује главне и споредне ликове; 	<ul style="list-style-type: none"> • Понавање градива из претходних разреда • Рјешавање укрштеница • Гледање дјечијих представа и филмова • Разлике између представе и филма • Анализа дјела • Врсте књижевних дјела • Мјесто и вријеме радње

- зна основне стилске фигуре и схвата њихову књижевноумјетничку функцију (метафора, епитет, поређење, контраст, оноματοпеја, персонификација, хипербола);
- богати рјечник кроз читање.

- Анализа ликова (уочавање главних и споредних ликова, њихових особина)
- Стилске фигуре

*Текстови:
(могући избор)*

- Војислав Илић: *У позну јесен*;
  - Војислав Илић: *Вече*;
  - Јован Дучић: *Вече*;
  - Ђура Јакшић: *Вече*;
  - А. С. Јесењин: *Пјесма о керуши*;
  - Мак Диздар: *Модра ријека*;
  - Владимир Ћоровић: *Свети Сава и лијена жена*;
  - *Немушти језик*, народна приповијетка;
  - Бранислав Нушић, *Аутобиографија (одломак)*.
  - здравице, загонетке, питалице, пословице, брзалице, клетве (избор)
  - Душан Ковачевић: *Ко то тамо пева (одломак)*;
  - Данило Киш: *Ливада у јесен*;
  - Мирослав Антић: *Плава звезда*;
  - Петар Кочић: *Јаблан*;
- Приповијетке*

Лектира:

- Антоан де Сент Егзипери: *Мали принц*;
- Џонатан Свифт: *Гуливерова путовања*
- Иво Андрић: *Приповијетке (Аска и вук)*
- Иво Андрић: *На Дрини ћуприја* (одломак – Данак у крви или по избору)

НАПОМЕНА: користити предложене текстове у цјелини или прилагодити ученику (одломак, строфе...) уз кориштење илустрација прича и пјесама.

	<p>Књижевна дјела која су доживјела позоришно извођење или екранизацију могу послужити за боље разумијевање радње.</p>
<p>КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА</p>	
<p>Наставни програм за предмет Српски језик у деветом разреду у корелацији је са одређеним темама (исходима и садржајима) наставних предмета: Ликовна култура, Музичка култура, Познавање природе, Познавање друштва, Васпитни рад у одјељењској заједници.</p>	
<p>НАПОМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА</p>	
<p>На почетку школске године неопходно је извршити иницијалну процјену ученика да би се утврдио ниво усвојености градива из претходног разреда. У складу са утврђеним образовним потребама, наставник има слободу да програм прилагоди ученицима. Најважније је утврдити ученикове могућности и потребе, те од њих полазити у даљем савладавању нових наставних садржаја.</p> <p>Неопходно је имати на уму да је сваки ученик индивидуа за себе, са различитим способностима. У наставном програму српског језика за ученике са лаким оштећењем интелектуалног функционисања понуђен је широк дијапазон исхода учења од оних једноставних које ће уз учење и уложени труд савладати ученици са скромнијим когнитивним капацитетима, до оних сложенијих који су намијењени ученицима чије су способности веће. Потребно је издвојити довољан број часова за понављање садржаја из претходног разреда нарочито из области граматике и правописа. Понуђен је оквиран број часова за сваку наставну тему који није обавезујући као ни садржаји који служе да би се остварио дефинисани исход. Садржаје је могуће измијенити и пригагодити образовним потребама ученика. Потребно је развијати свијест и осјећај да је читање средство за упознавање и усвајање нових знања. Избор текстова и књижевних дјела може бити и из других извора. Могу се замијенити сродним дјелима која су примјеренија одређеном ученику и његовим способностима а такође их је могуће скратити и пригагодити (поједноставити, илустровати итд). Неопходно је користити што више конкретних примјера из свакодневног живота, слика, илустрација као и мултимедијалних средства учења. У оквиру рада у групама неопходно је подстицати и развијати сарадњу и тимски дух. Ученици треба да буду унапријед упознати са техникама и критеријумима оцјењивања. У односу на способности ученика користити различите технике оцјењивања: усмена провјера знања, писана провјера знања, демонстрација наученог, портфолио и друго.</p>	